

Către: **Ministerul Economiei**

Ministerul Agriculturii și industriei alimentare

Consiliul Economic pe lângă Prim-ministru

Copie: **Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova**

Nr. _____ din 24 decembrie 2021

Ref.: Document de poziție la proiectul de lege privind modificarea unor acte normative (legea practicilor comerciale neloiale)

**Stimați Domni,
Stimate Doamne,**

Asociația Businessului European (EBA Moldova) Vă adresează cele mai înalte considerațiuni și urmare examinării proiectului de lege privind modificarea unor acte normative (legea practicilor comerciale neloiale), în special Legea nr. 231/2010 cu privire la comerțul interior și comunică următoarele.

În acest context, mediul privat reprezentat de către membrii EBA Moldova (producătorilor locali și retail) susțin inițiativa de contracarare al efectelor negative ale practicilor comerciale neloiale prin ajustarea legislației naționale la Aquis Comunitar pentru a asigura **promovarea unei politici echitabile și echilbrate între toți operatorii de pe piață**, asigurând funcționarea principiilor de concurență loială.

Cu toate acestea ținem să menționăm că inițiativa de racordare a Legii comerțului interior la *Directiva (UE) 2019/633 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind practicile comerciale neloiale dintre întreprinderi în cadrul lanțului de aprovizionare agricol și alimentar* nu îndeplinește pe deplin scopul prezentat în nota informativă la proiect și cel expus mai sus.

Astfel, subliniem că în conformitate cu pct. 14 din preambulul Directivei 2019/633 prevederile acesteia se aplică în ceea ce privește conduita comercială a operatorilor mai mari față de operatorii care au o putere de negociere mai mică și se aplică în dependență de cifra de afacere a furnizorilor de produse agricole și alimentare în raport cu cifra de afaceri a comerciantului (alin. (2) al art. 1 "Obiect și domeniu de aplicare"). Contrar prevederilor Directivei, normele propuse în proiectul de lege sunt aplicabile tuturor furnizorilor și comercianților indiferent de mărimea lor, de puterea de negociere, etc. Astfel, impunerea acestor cerințe suprareglementate relațiilor dintre comerciant și furnizor reprezintă o imixtiune excesivă a statului în relațiile contractuale și contravin Constituției Republicii Moldova (art. 9 și 126).

Totodată, menționăm că proiectul de modificare a Legii comerțului interior conține prevederi (practici comerciale denumite neloiale), care nu sunt prevăzute de Directiva 2019/633 și nici de orice altă directivă sau regulamente – plafonarea mărimii reducerilor comerciale, reglementarea perioadei promoționale, refuzul de a contracta - practice care au fost declarate anticoncurențiale prin avizul negativ al Consiliul Concurenței. Astfel de reglementări din start reprezintă o imixtiune excesivă în activitatea de întreprinzător și contravin prevederilor Constituției RM.

Mai mult ca atât, reglementarea mărimii discount-ului reprezintă o intervenție directă a statului în formarea prețurilor la produs, care va afecta direct consumatorul. Totodată, subliniem că prin aprobarea amendamentelor propuse vor fi create condiții neechitabile pentru activitatea întreprinderilor mici și mijlocii, care se află într-o poziție mai vulnerabilă față de omologii săi mai mari și, astfel nu vor putea asigura implementarea prevederilor legale.

Reiterăm că, conform practicii internaționale orice restricție normativă se aplică doar în cazul acordurilor care împiedică, restrâng sau denaturează concurența. Respectiv, fiecare acord în parte între furnizor și comerciant, menționat în proiect, urmează să fie analizat separat în vederea stabilirii restricționării concurenței, iar stabilirea unor interdicții absolute de încheiere a unor contracte între toți comercianții și furnizorii din domeniul produselor alimentare, fără a specifica cercul exact al subiecților, care cad sub incidența interdicțiilor, **este incompatibilă cu legislația comunitară în domeniul concurenței și contravine Directivei 2019/633. În acest context, considerăm necesară excluderea acestor practici anticoncurențiale din proiectul de lege prin excluderea alin. (5), (7), (11) din art. 21¹⁶.**

Mai mult ca atât, atragem atenția asupra necesității avizării proiectului de lege de către Consiliul Concurenței - autoritate a Statului – sarcina căreia este de a elabora politici și de efectua controlul asupra condițiilor de concurență loială pe piață, precum și supunerii analizei impactului de reglementare asupra activității de întreprinzător în conformitate cu prevederile Legii nr.235/2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător.

Reieșind din cele menționate, EBA Moldova prezintă anexat propunerile și comentariile la proiectul de lege privind modificarea unor acte normative (legea practicilor comerciale neloiale) și comunică despre deschiderea sa în organizarea și/sau participarea la ședință tehnică dedicată, pentru a prezenta argumentările aferente propunerilor/comentariilor prezentate.

Anexă: 7 file.

Cu respect,

Mariana RUFA,
Director Executiv
Asociația Businessului European

**Propunerile și comentariile EBA Moldova la proiectul de lege privind modificarea unor acte normative
(legea practicilor comerciale neloiale)**

Nr.	Articolul din proiect	Comentarii/Propuneri/Concretizări
	<p>Capitolul VII Relațiile contractuale dintre furnizor și cumpărător</p>	<p>Dat fiind faptul că proiectul prevede ajustarea Legii comerțului interior la Directiva 2019/633, care nemijlocit prevede practici comerciale neloiale dintre întreprinderi în cadrul lanțului de aprovizionare <u>agricol și alimentar</u>, propunem completarea denumirii capitolului cu sintagma "al produselor agricole si alimentare".</p>
	<p>Articolul 21¹⁴ Noțiuni utilizate în sensul prezentului capitol <i>produse agricole și alimentare</i> – o lista de produse agricole și alimentare stabilită de Guvern;</p>	<p>Considerăm oportun ca lista produselor agricole și alimentare să corespundă Articolului 2 punctul 1. Al Directivei 2019/633 în care este prevăzut: „ „produse agricole și alimentare” înseamnă produsele enumerate în anexa I la TFUE, precum și produsele care nu sunt enumerate în anexa respectivă, dar care sunt procesate în scopul utilizării ca alimente prin utilizarea produselor enumerate în anexa respectivă;”.</p>
	<p>Articolul 21¹⁵ Contracte și termenele de plată (2) Termenul de plată pentru produsele agricole și alimentare furnizate se stabilește în contract prin negocieri și nu poate fi mai mare de 45 de zile calendaristice de la data furnizării produselor de către furnizor, cu excepțiile prevăzute la alin. (3) și (4). (3) Termenul de plată pentru produsele alimentare furnizate a căror dată-limită de consum/dată a durabilității minimale este de până la 7 zile inclusiv, constituie 7 zile calendaristice din momentul recepționării produselor de către cumpărător. (4) Termenul de plată pentru produsele alimentare furnizate a căror dată-limită de consum/dată a durabilității minimale este între 8 și 30 de zile inclusiv constituie 30 de zile calendaristice din momentul recepționării produselor de către cumpărător.</p>	<p>Per general propunem ca prevederile alin. (2), (3) și (4) să fie revizuite și ajustate în conformitate cu punctul (17) din Preambulul Directivei 2019/633, și anume: „... <i>Nu este compatibilă cu practicile comerciale loiale efectuarea plăților pentru produse perisabile mai târziu de 30 de zile de la livrare, 30 de zile de la încheierea perioadei de livrare convenite, în cazul în care produsele sunt livrate în mod regulat, sau 30 de zile de la data stabilirii sumei de plată. <u>Pentru a oferi o protecție sporită fermierilor și lichidității acestora, furnizorii de alte produse agricole și alimentare nu ar trebui să fie nevoiți să aștepte plata timp de mai mult de 60 de zile de la livrare, 60 de zile de la încheierea perioadei de livrare convenite, în cazul în care produsele sunt livrate în mod regulat, sau 60 de zile de la data stabilirii sumei de plată...</u></i>”.</p> <p>Totodată, la alin. (3) sintagma "produsele alimentare", propunem a fi substituită cu sintagma "produsele agricole și alimentare ușor perisabile", iar la alin (4) sintagma "produsele alimentare" cu sintagma " produsele agricole și alimentare perisabile"</p>

		<p>Mai mult ca atât, având în vedere că produsele pot fi livrate în baza avizelor de însoțire a mărfii se propune completarea articolului cu alin. (7) cu următorul conținut: <i>(7) Pentru produsele agricole și alimentare menționate la alin. (2)-(4) furnizorul va transmite cumpărătorului facturi fiscale separate în termen de cel mult 3 zile calendaristice de la data furnizării produselor, în caz contrar, scadența spre plată se va calcula din data recepționării facturii fiscale.</i></p>
	<p>Articolul 21¹⁶ Practici comerciale neloiale (1) Sunt interzise următoarele practici comerciale neloiale: c) solicitarea și oferirea de reduceri comerciale în afara negocierii unui contract sau oferte anunțate în formă scrisă inclusiv în formă electronică. Astfel de clauze sunt lovite de nulitate; f) anularea comenzii de produse agricole și alimentare ușor perisabile. Astfel de clauze contractuale sau acțiuni sunt lovite de nulitate; j) cumpărătorul solicită furnizorului plăți pentru deteriorarea sau pierderea de produse agricole și alimentare sau pentru ambele, survenite în spațiile cumpărătorului sau după ce proprietatea a fost transferată cumpărătorului sau din momentul recepționării mărfii, atunci când o astfel de deteriorare sau pierdere nu a avut loc din neglijența sau culpa furnizorului; k) cumpărătorul refuză să confirme în scris clauzele unui contract de furnizare între cumpărător și furnizor în legătură cu care furnizorul a solicitat o confirmare scrisă; cumpărătorul dobândește, utilizează sau divulgă în mod ilegal secrete comerciale ale furnizorului; l) cumpărătorul amenință cu efectuarea sau efectuează represalii comerciale împotriva furnizorului în cazul în care furnizorul își exercită drepturile legale sau contractuale, inclusiv prin depunerea unei plângeri la autoritățile de aplicare a legii sau prin cooperarea cu autoritățile de aplicare a legii în timpul unei investigații; m) cumpărătorul solicită furnizorului compensarea costurilor aferente examinării plângerilor clienților referitoare la vânzarea produselor furnizorului, în pofida absenței unei conduite neglijente sau a unei culpe din partea furnizorului;</p>	<p>La litera c) propunem după sintagma " în formă electronică" completarea cu sintagma "sau consemnate de către părți printr-un alt act agreed de comun acord". Se recomandă transpunerea conform Directivei 2019/633, respectiv de exclus litera f), sau de completat cu un termen rezonabil; Anularea comenzilor de produse agricole și alimentare ușor perisabile trebuie să fie permisă pentru evitarea risipei alimentare. Chiar și în cazul unor termene scurte de anulare, furnizorul poate găsi o alternativă viabilă de distribuție, comerciantul nu își poate lua responsabilitatea cantității și - probabil - a reducerii de preț. La litera j) menționăm că nu este posibilă a face o delimitare clară între deteriorarea pe spațiul de vânzare sau vicii ascunse, care nu pot fi determinate în momentul livrării. Aceste situații sunt reglementate de Codul Civil al RM. La litera k) propunem excluderea sintagmei "cumpărătorul dobândește, utilizează sau divulgă în mod ilegal secrete comerciale ale furnizorului". Considerăm că clauza trebuie să fie una echitabilă, Secretul comercial este deja reglementat de legislația civilă și de contractele semnate de părți. Litera l) propunem să fie expusă în următoarea redacție: <i>"l) cumpărătorul/furnizorul amenință cu efectuarea sau efectuează represalii comerciale împotriva partenerului comercial în cazul în care cel din urma își exercită drepturile legale sau contractuale, inclusiv prin depunerea unei plângeri la autoritățile de aplicare a legii sau prin cooperarea cu autoritățile de aplicare a legii în timpul unei investigații;"</i> La litera m) menționăm că viciile ascunse care sunt semnalate de clienți trebuie investigate iar costurile de analiză trebuie suportate de către furnizor. Propunem excluderea litera n), dat fiind faptul că dublează prevederea lit. k); - De exclus litera o) – vine în contradicție cu alin. (2) litera a);</p>

(2) Sunt interzise următoarele practici comerciale neloiale, cu excepția cazului în care acestea au fost convenite anterior prin clauze clare și lipsite de ambiguitate din contractul de furnizare sau printr-un contract sau amendament ulterior între furnizor și cumpărător:

(4) Plățile și costurile stipulate la literele b) – f) al alin. (2), precum și orice reduceri comerciale solicitate de cumpărător ulterior contractului de furnizare, inclusiv urmare reușitei de pe urma vânzării în baza contractelor de furnizare, fac obiect a unor contracte separate sau anexe distincte a contractelor de furnizare și se înregistrează separat în evidențele contabile a furnizorului și se reflectă în factura fiscală (cu anexarea actului justificativ). Reducerile obținute conform prevederilor prezentului alineat se exclud din costul de achiziție al produselor.

(5) Reducerile comerciale solicitate de către cumpărător furnizorului de produse agricole și alimentare, cu excepția intermediarilor, nu pot depăși 10% din prețul de vânzare. Furnizorul îi prezintă comerciantului, la cererea acestuia, o estimare în scris a prețului de vânzare. Refuzul de prezentare de către furnizor a estimării scrise a prețului de vânzare, sau prezentarea estimării eronate, duce la inaplicabilitatea limitării reducerii comerciale.

1) Plățile menționate la alin. (2) literele:

a) b) și f) nu pot fi mai mari de 5% din costul de achiziție al produselor;

b) c) – e) nu pot fi mai mari de 10% din costul de achiziție al produselor.

2) în cazul negocierii unui nou contract sau renegocierii prețului de vânzare, limitele prevăzute la pct. 1) se vor calcula din prețul de vânzare.

- De exclus lit. p), q), r), s) – așa cum acestea nu au menirea de a transpune Directiva 2019/633, ci constituie o invenție națională protecționistă, care limitează libertatea contractuală a părților.

Referitor la litera q) considerăm că comerciantul nu poate fi forțat să listeze un furnizor în cazul în care acesta poate livra într-un singur magazin. Această decizie trebuie lăsată la latitudinea părților, în funcție de necesități.

La alin. (2), lit. a) – f) urmează a fi excluse și expuse clar în următoarele aliniate (3) și (4), care stabilesc condițiile de aplicare, odată ce acestea sunt confuze și sunt în contradicție cu alin. (3) și (4).

Propunem expunerea alin. (4) în următoarea redacție:

“(4) Plățile și costurile cu referire la activitatea promoțională, publicitate, serviciile de marketing, plasare raft sau stocare, personal, etc, precum și orice reduceri comerciale solicitate de cumpărător ulterior contractului de furnizare, inclusiv urmare reușitei de pe urma vânzării în baza contractelor de furnizare, fac obiect a unor contracte separate sau anexe distincte a contractelor de furnizare și se înregistrează separat în evidențele contabile a furnizorului și se reflectă în factura fiscală (cu anexarea actului justificativ). La cererea furnizorului, cumpărătorul prezintă costurile estimate pentru serviciile respective.”

Considerăm necesară excluderea alin. (5), (7), (9), (10) și (11) – acestea nu constituie o transpunere a Directivei 2019/633.

Reglementările date limitează libertatea contractuală și concurența liberă pe piață. O astfel de ingerință a statului constituie o încălcare a principiilor concurenței și anume - libertatea activității de întreprinzător, protecția concurenței loiale și apărarea drepturilor și intereselor întreprinderilor și ale cetățenilor contra practicilor anticoncurențiale.

Contrariu, pct. (22) din Preambulul Directivei stabilește *“Furnizorii și cumpărătorii de produse agricole și alimentare ar trebui să poată negocia liber tranzacțiile de vânzare, inclusiv prețurile”*. Mai mult ca atât, Consiliul Concurenței prin avizul său din 06.03.2018 a dat aviz negativ la această propusă reglementare, precum și s-a expus negativ de nenumărate ori cu privire la limitările de plafonarea mărimii reducerilor comerciale, reglementarea perioadei

(6) În cazul în care cumpărătorul solicită o plată pentru situațiile menționate la literele (b), (c), (d), (e) sau (f) al alineatului (2) cumpărătorul îi prezintă furnizorului, la cererea acestuia, o estimare în scris a plăților unitare sau totale, în funcție de informația care este cea mai adecvată, și, în măsura în care se referă la situațiile menționate la literele (b), (d), (e) sau (f) al alineatului (2), îi prezintă în scris furnizorului și o estimare a costurilor și fundamentul estimării respective. Plățile efectuate în baza prevederilor prezentului alineat se înregistrează separat în evidențele contabile a furnizorului și se reflectă în factura fiscală (cu anexarea actului justificativ).

(7) Pentru cazurile prevăzute la litera c) al alin. (2) o reducere comercială poate fi solicitată de către cumpărător înaintea demarării unei acțiuni de promovare inițiată de cumpărător, în care se precizează perioada promoției și cantitatea de produse agricole și alimentare pe care preconizează că o va comanda la preț redus. Termenul acțiunilor de promovare efectuate în baza prezentului alineat nu poate depăși 60 de zile per an per produs.

(9) Cumpărătorii nu pot refuza listarea produselor agricole și alimentare, prezentate în forma și condițiile minime cerute de cumpărător, în cazul în care astfel de cerințe există. Forma și condițiile minime cerute de cumpărător privind modul de prezentare a produselor se fac publice și urmează să fie conforme practicilor comerciale și de producție în domeniu corespunzătoare tipului de produs. Listarea va cuprinde întreaga gamă de produse din ofertă. În cazul ofertelor de produse identice sau similare la listare se va acorda prioritate producătorilor/procesatorilor din categoria întreprinderilor mici și mijlocii astfel cum sunt definite la art. 4 și 5 din Legea nr.179/2016”.

(10) Refuzul de listare prevăzut de alin. (9) poate fi întemeiat doar pe lipsa de spații

promoționale la adresările asociațiilor de business și autorităților statului.

Propunem excluderea alin. (6) dat fiind faptul că alin. (4) a fost completat cu solicitarea ca la cererea furnizorului cumpărătorul prezintă costurile estimate pentru serviciile respective. Recomandăm expunerea normelor într-un limbaj simplu, clar și concis pentru a exclude orice echivoc, astfel cum este prevăzut în art. 54 din Legea 100/2017.

Cu privire la alin. (7) considerăm că perioada pentru care un produs poate fi promovat este o decizie a furnizorului și discutată împreună cu comerciantul. O lege nu poate stabili care este perioada optimă pentru promovarea unui produs. În acest sens, alin. (7) considerăm necesar a fi exclus.

Prevederea din alin. (9) contravine principiului libertății contractuale, impunerea semnării unor contracte contravine principiului libertății de a alege partenerii comerciali. Menționăm că refuzul de a contracta este deja reglementat în Legea concurenței și este aplicabil doar companiilor cu o poziție dominantă pe piață. Această norma contravine principiilor legislației civile:

(1) Legislația civilă este întemeiată pe recunoașterea **egalității participanților la raporturile reglementate de ea**, protecția vieții intime, private și de familie, recunoașterea inviolabilității proprietății, **a libertății contractuale**, **protecția bunei-credințe**, protecția consumatorului, **recunoașterea inadmisibilității imixtiunii în afacerile private**, necesității de realizare liberă a drepturilor civile, de garantare a restabilirii persoanei în drepturile în care a fost lezată și de apărare a lor de către organele de jurisdicție competente.

(2) Drepturile civile pot fi limitate prin lege organică doar în temeiurile prevăzute de Constituția Republicii Moldova.

Referitor la alin. (10), menționăm că refuzul listării unui produs poate avea ca bază o multitudine de motive, ca un

<p>disponibile pe raft și urmează a fi coordonat cu autoritatea de monitorizare, și consfințită într-un proces-verbal de constatare. Refuzul de listare urmează a fi comunicat autorității de monitorizare cel târziu în următoarea zi lucrătoare pe adresa oficială de e-mail sau la linia fierbinte a entității. Verificarea condițiilor refuzului se va efectua de către autoritatea de monitorizare în termen de 3 zile lucrătoare de la comunicare. Constatările procesului-verbal se vor reverifica de către autoritatea de monitorizare din 10 în 10 zile sau la sesizarea scrisă a cumpărătorului sau furnizorului fiind exceptate de la prevederile Legii nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător.</p> <p>(11) Prevederile prezentului articol nu se aplică în cazul comerțului ambulant cu excepția cazului în care venitul din vânzări a comerciantului ambulant pentru o perioadă fiscală depășește 1 200 000 lei.</p>	<p>raport incorect calitate preț, un ambalaj sau o greutate necorespunzătoare, etc., nu numai în cazul lipsei spațiului la raft. Totodată procedura descrisă este anevoiasă și impune costuri de personal suplimentare, precum și contravene principiului libertății contractuale. Astfel, acest alin. Urmează a fi exclus.</p>
<p>Articolul 21¹⁷ Autorități competente</p> <p>(1) Se desemnează Consiliul Concurenței în calitate de autoritate competentă cu atribuții de stabilire, examinare, asigurare a aplicării interdicțiilor și sancționare a practicilor comerciale neloiale.</p> <p>(3) Procedurile și alte relații privind examinarea, asigurarea aplicării interdicțiilor și sancționarea practicilor comerciale neloiale necuprinse în prezentul capitol sunt reglementate de Legea concurenței nr. 183/2012.</p>	<p>Considerăm că prevederile alin. (1) reprezintă o depășire a atribuțiilor Consiliului Concurenței stabilite prin Legea concurenței nr. 183/2012.</p> <p>Nu este clară referința făcută la Legea concurenței nr. 183/2012 privind sancționarea practicilor comerciale neloiale necuprinse în prezentul capitol. Menționăm că Legea Concurenței examinează Concurența neloială și nu practicile comerciale neloiale. Deci obiectul de reglementare a Legii date prevăzut în art. 1, după cum urmează:</p> <p><i>„(1) Prezenta lege stabilește cadrul juridic al protecției concurenței, inclusiv al prevenirii și al contracarării practicilor anticoncurențiale și a concurenței neloiale, al realizării concentrărilor economice pe piață, stabilește cadrul juridic privind activitatea și competența Consiliului Concurenței și responsabilitatea pentru încălcarea legislației în domeniul concurenței.</i></p> <p><i>(2) Scopul prezentei legi constă în reglementarea relațiilor ce țin de protecția, menținerea și stimularea concurenței în vederea promovării intereselor legitime ale consumatorilor.”</i></p> <p>Astfel plafonarea reducerilor și reglementarea perioadei promoționale au fost avizate negativ de Consiliul Concurenței, fiind practici care pot distorsiona concurența.</p>
<p>Articolul 21¹⁸ Plângeri și proceduri privind practicilor comerciale neloiale</p> <p>(1) Furnizorii adresează plângeri privind practicile comerciale neloiale Consiliul Concurenței. În cazul grupurilor de persoane</p>	<p>Propunem includerea și Cumpărătorilor cu dreptul de adresare a plângerilor către Consiliul Concurenței.</p> <p>Practicile comerciale neloiale pot fi aplicate și de Furnizor nu doar de Cumpărător. Este cel puțin inechitabil oferirea posibilității doar Furnizorului dreptului de adresare.</p>

	<p>juridice, uniuni/asociații ale acestora care au acționat ca furnizor, plîngerea poate fi adresată inclusiv de un membru al acesteia în cazul în care practica comercială neloială vizează produsul furnizat de către acest membru.</p>	
	<p>Art. IV Dispoziții finale și tranzitorii (1) În termen de 6 luni de la data publicării prezentei legi Guvernul: b) va adopta Codul de bune practici în comerț și măsurile de implementare a acestuia.</p> <p>(4) Codul de bune practici se va semna de cumpărători cu excepția celor prevăzuți la alin. (9) al art. 21¹⁶.</p> <p>(5) Cumpărătorii care nu se vor conforma prevederilor alin. (4) nu vor fi considerați din perspectiva acordării oricăror tipuri de facilități fiscale, vamale, scutiri de controale sau acordării de ajutoare de stat de orice fel.</p> <p>(6) Cumpărătorii vizați de prevederile alin. (4) care desfășoară activitate la momentul intrării în vigoare a prezentei legi vor semna Codul de bune practici în termen de 3 luni din momentul realizării prevederilor literei b) al alin. (1), iar comercianții nou înregistrați semnarea Codul de bune practici pînă a începe vânzările.</p>	<p>Recomandarea este ca aderarea la acest Cod de bune practici să fie pe principii benevole, respectiv, să nu existe sancțiuni de orice tip pentru neșemnarea lui.</p> <p>Totodată, Codul de bune practici nu poate fi impus prin decizie administrativă.</p> <p>Propunem excluderea alin. (4)</p>